PUBLI

5037

NÓS

BOLETÍN MENSUAL
da
CULTURA GALEGA

Direitor Literario
Vicente Risco

Direitor Artístico
Alfonso R. Castelao

Adeministrador
ANXEL CASAL

DIREICIÓN E REDAUCIÓN:
Sto. Domingo, 47—OURENSE

ADEMINISTRACIÓN:
—A CRUÑA

ABONAMENTO

Doce númaros, na Peninsua	6'00	*pesetas.*
Fora da Peninsua	8'00	»
Númaro solto	0'70	»

Os pagos son adiantados e os gastos de xiro de conta dos suscritores

NOTA

Este boletín non pubricará mais orixinás qu'os que foran direitamente solicitados pol-a Direición. Tampouco se fai solidario das ideas n-eles emitidos, a non ser dos que por non iren rubrados, enténdense que son da Redaución.

SUMARIO

Sonetos de Noriega Varela, tradocidos por GUIDO BATTELLI.
Virxilio en galego, por A. GÓMEZ LEDO.
A lingüistica e o nazonalismo, por J. CANEDO.
O camiño de Sant'lago, por PHILEAS LEBESCUE.
Cancioeiro da agulla, por ARMANDO COTARELO VALLEDOR.
Os homes, os feitos as verbas, POL-A REDAUCIÓN.

IMPRENTA "NÓS"
Facturas - Estados - Libros - Revistas
e toda crás de traballos tipográficos

Trasmítanos os seus encárregos

Linares Rivas, 50 A Cruña

Vicente Risco

Abogado

Santo Domingo, 47-2.° Ourense

PUBLIC.S

nós

BOLETIN MENSUAL DA CULTURA GALEGA

Ano XII ★ Ourense 15 de Nadal do 1930 ★ Núm. 84

LA CARITÁ

Di fiori il cardo e d'ellera tu vesti
le rovinate pietre del molino,
e le ghirlande del vilucchio appresti
all'alta croce lá sovra il cammino.
Fedele al motto di Gesú, facesti
brillare un astro in cima ad ogni spino,
il verde musco alla scogliera desti,
e di gioia allegrasti ogni destino.
O santa Caritá, fino alle brume
dell'aspro verno tu concedi blandi
raggi di sole e festa di colori;
l'onda incoroni d'un airon di spume,
dai píume al nido, e su la siepe spandi
bianca una neve d'odorati fiori.

LA BRUMA

La bruma é una povera cieca
che scalza pe'l bosco sen va,
si buca alle volte, ma sangue
agli aridi spini non dá.
Ma lacrime tante. ¡Ché piange
qual pianse la notte Gesú,
qual piange al mattino l'Aurora
con gli astri del cielo lassú.
A un raggio di sole ogni lagrima
tal fulgida perla divien,
che il mare si belle non chiude
dell'onde nel cerulo sen.
Raccogli le lacrime, figlia,
vó farne un diadema per te,
che niuna regina mai cinse,
che niun gioielliere vendé!

ANTONIO NORIEGA VARELA

Dou eiquí traducidos dous sonetos do volume «D'o Ermo» do insigne poeta galego A. Noriega Varela, que tanto amor amostra por Italia. Axiña darei á luz un *estudo sobre a poesía galega contemporánea*, tan chea de tenrura e de beleza.

GUIDO BATTELLI

VIRXILIO EN GALEGO

POR A. GÓMEZ LEDO

De dous xeitos se poden tradocil-os crásicos: *perifrasticamentes,* atendendo mais a expresal-o sentido que a conserval-as belezas da forma; e *literalmentes,* non deixando cousa por cativa que sexa no orixinal. O pirmeiro é moi doado, e pra xente vulgar o mais asequibre e gustoso. Pro iso non pode hencher todol-os degoros d'un humanista. Unha verdadeira traduzón pra iste ,ten de ser coma un vaciado do fondo e da forma, sen requilorios e andromenas, denantes tendendo a síntesis mais que o análisis, suposto que as lingoas primitivas teñen un carauter eminentemente sintético.

Xa se comprende que se s'ha de tradocir en verso (i-eu coido que ôs poetas eisí se deben tradocir) non e posibre facel-o en calquera cras de versos, nos que habería que sacrifical-o millor nas aras do mais cativo; o rexo da expresión e do senso, en graza das comenenzas da rima asoballadora. Non hai pois outro romedio que botar mau do verso ceibe ou branco.

Valéndose d'il é coma un pode axeitar a sua lingoa ô orixinal, acadando aquela meirande perfeuzón que sexa posibre, respeutive ô arquetipo que ten un diante.

Tal fixen eu (e prego se me disimule que por ista vez fale de min) tradocindo as *Eglogas* de Virxilio. Quizais ainda quedan a grande distanza do ideal proposto e non acadado.

Infindamentes mais dificoltosas de tradocir son as *Xeórxigas,* âs que xa puxen romate e, coa graza de Deus, salirán mencs indinas do orixinal, *a meirande fermosura do estilo poético que endexamais se viu no mundo,* asegún dí Menendez e Pelayo.

Confeso que, a pesare da miña devozón pol-o Virxilio, non era eu capaz d'adiviñal-as infindas belezas que s'alcontran sementadas pol-o diviño poema. Creio que non se pode chegar a mais en canto a equilibro e sereidade, en canto a sentir a nai natureza e facel-a sentir nos demáis, en canto o esprito humán e precristián que no Virxilio, coma en ningún outro poeta antergo, latexa rexamentes.

Parece cousa de miragre que nos cheguen tanto a ialma as vibraciós d'unha natureza insensibre sen voz e cuasi morta. Pro iso débese â taumaturxica do inmenso poeta que, coa variña máxica do seu xenio, arrinca a todal-as cousas inanimadas unha fala chea d'armuñías e sentimentalidade que conmoven fondamentes ôs nosos curazós. «Caídas e decotas d'arbres—di o mesmo Menendez e Pelayo—hai nas Xeórxigas, que fan sentir e meditar mais que a morte d'algún guerreiro xoven n'unha épica loita; e celos e pasiós de moitos seres humans; e o mesmo intres se toma un pol-as abellas virxilians, que por unha repúbrica traballadora e ben concertada. Fora de que o poeta favorito do

Augusto, fiel âs grandes leises da arte descriutiva endexamais esquece a figura humán no fondo da paisaxe...»

Eisí é o poema, en catro libros dividido, qu'eu acabo de tradocir. N'il puxen mais coidado que nas *Eg'ogas,* pois non de balde me valeu a experenza d'aquil traballiño, e agardo sen inquedanzas que o aprobarán os intelixentes. Non se me oculta que, ainda sendo iste un traballo escuro e sen grorea; ten meirande importanza pr'a nosa literatura que calquer outro libriño orixinal.

A seguida copio un anaco d'il, onde o poeta fai as gabanzas da vida campesía, ôs finales do libro segundo. Prego se cotexe co texto latino que eiquí non poñemos por ser doado atopalo en ca'quer antoloxía.

ELOXIO DA VIDA CAMPESIA

¡Ouh felices de mais se conocesen
o seu ben os labregos! Pra iles lonxe
das xenreiras das armas, cisca a terra
xustísima no chan mantencia facil.
Pazos ali non hai que po'-as portas
soberbas boten en oleada inxente
dendes de cedo as áulicas catervas.
Ali non hai portadas regarnidas
de cónchigas fermosas que admiren,
nin vestiduras rechamantes d'ouros,
nin bronces de Corinto, nin coloran
con asirio veneno a lâ branquisma,
nin vician os aceites con prefumes;
en troques, paz segura e vida ceibe
d'enganos, rica en toda crás de cousas;
en troques, folgo por aquiles eidos
e grutas e lagóas d'auga viva;
en troques, vals tan frescos coma o Tempe
è muxidos dos bois, e doces sonos
botados baixo unha arbre, nunca fallan.
A'i soutos e cobas onde as feras
se pillan; e a sofrida xuventude
afeita a sobriedade; e sacrifizos
ôs deuses; e a vellez santificada.
Nos campos as pisadas derradeiras
deu a Xustiza ô se fuxir do mundo.
Pirmeiro e ante todo me reciban
por vate do seu culto as doces Musas,
de cuio infindo amor estou ferido;
elas m'amostren do outo ceo os vieiros
e as estrelas; do sol os varios cripses
e da lua as mudanzas; porque causa
veñen os terremotos, e qué forza
fai desbordarse o már, escachifados
os diques, e vo'tarse logo o leito;
porque soilo d'inverno o sol se sume
no mar con tanta presa, ou que demora
as do vrau noites largas. Mais siescaso
non me podo expricar istes misterios
da Natureza porque o sangue frío
que corre pol-o corpo meu m'o impide,
goréntenme as campías e as fontelas
regadoras dos vals; ame eu os soutos
e os ríos sen que a grorea me desvele.
¡Quen me dera no campo, xunto o Esperquio,
e ô pé do monte do Taixeto onde andan
pregando â Baco as virxes da Laconia!
¡Quen me levara ôs vals do Hemo fresquis-
[mos
e m'amparara embaixo de sombrosa
follateira! Feliz aquil que poido
as causas conocer da Natureza
i-escachizou cos pes todo'-os medos
e o Fado inexorabre e o estronicio
do avarento Aqueronte. Afertunado
tamén aquil que coneceu somentes
os dioses campesíos; Pan, o vello
Silvano e o sangal coro das Ninfas!
Nin os feixes do pobo, nin a rexia
púrpura o fai dobrar, nin a discordia
que irmaus descontra irmaus esfaragulla;
nin o Dacio que baixa do Istro fero
nin as cousas románs, nin o desprome
dos imperios: nin sofre co-as lacerías
do probe, nin cubiza ô poderoso
Il os froitos acada que ll'ofercen
de seu as polas e os frodentes agros;
e nin xiquera soupo que existisen
unhas leises de ferro, un Foro tolo
e as listas do reparto dos trabucos.
Outrol-os mares iñorados sulcan
a pôr de rémos e o puñal non deixan,

e ándanse pol-os pazos e limiares
dos reises; iste fai un exterminio
nas cibdades, sen respeital-os dioses
do fogar, pra beber en copa d'ouro
e durmir antre púrpuras sidonias;
aquil tesouros acobilla e durme
deitado n'iles; outro coma un parbo
quédase ouvindo o popular tribuno;
quen arela os aprausos dos patrizos
e dos plebeios que no treatro estoupan;
quen se gaba lixado pol-o sangue
dos irmaus; ou cambéa co desterro
a casa e lar docísimo buscando
baixo outro sol outra ca'quera pátrea.
Mail-os labregos a pôr do arado espile
a terra e d'iste xeito s'emprincipian
as labouras do ano, das que sa'en
a mantencia da pátrea e a dos netiños,
a dos fatos dos bois e a dos xuvencos,
merescentes de todo. N'hai folganzas;
pois ll'agardan as froitas do ano esgrevio,
ou as crías dos gados, ou os feixes
da palla cereal, ou s'aculan
os regos a cotío, ou xa co peso
os hórreos s'abanean. En chegando
o inverno hai que esmagal-as aceituñas
sicionas no lagar; voltan os porcos
finchados das belotas; nos soutelos
danse os marogos; todo o chan se cobre
de froitos varios outonals, e os acios
maduros se recocen nas penedas
ô sol espostos. Antre tanto os fillos
queridos se lle co'gan e porfían
a quen bical-o mais; garda a palloza
os seus castos amores e a honradeza;
as vacas teñen reventando os tetos
de tanto leite, e os cabirtos lucios
loitan no ledo prado e s'acometen
trabándose das cornas. Ll celebra
todal-as festas, estirando ás anchas
nas herbas xunto ó altar, onde arde o fogo,
e alí cos compañeiros henche a cunca,
e a tí prega, Leneo, mentres liba.
Logo porpón un premio antre os pastores
a quen millor afite no olmo a frecha,
ou xa pr'a agreste loita fai que s'ispan
os corpachós robustos. Os sabinos
antergos n'outro tempo prauticaron
tal xeito de vivir; Rómulo e Remo
fixérono igoalmente; e d'iste modo
creceu a Etruria forte; eisí de Roma
fixeron a mais bela das cibdades
que encerrou sete acrópolis n'un muro.
Ainda denantes de reinar Dicteio,
e de que a xente impía se mantése
co-a carne dos xuvencos deco'ados,
xa viviu ista vida eiquí na terra
o dourado Saturno. Non s'ouviran
d'aquela resoar claris guerreiros,
nin crepitar nas forxal-as espadas...

Madri, Nadal 1930

SEGVNDO·LIBRO·DE
COVSAS
POR·CASTELAO

De venda en todal-as boas libreirías i-en

NÓS - Linares Rivas, 50 - A CRUÑA

Cata a fonte costureira,
merla fonte asubiadora...!
Ten tesouras para a Noite
e agulliñas para a Aurora...!

Cata a fonte costureira!

No serán ô Ceu-narciso
fura o balandrán de estrelas
na alborada o fío da auga
vai cosendo as buratelas.

Cata a fonte costureira!

Zurceume ben meus amores
a se espellar no seu cano:
puxo noos de todo tempo
en liñas de todo o ano.

Cata a fonte costureira!

BOUZA-BREY

Ilustrazón en madeira de Pintos Fonseca.

A LINGÜISTICA E O NAZONALISMO

POR J. CANEDO

A lingüistica indoeuropea é unha cencia nova relativamente, pouco mais leva qu'un século de vida; mais pol-a firmeza dos seus fundamentos e pol-as suas amplias consecuenzas e resultanzas, ten dado luz, non somentes pr'a historia das lingoas mesmas, senon pr'a historia da humanidade, pr'a historia cultural (en cuio período atópase hoxe) e pr'a coñecencia dos pobos. A ideia da comparanza das lingoas alargou o campo d'esproración dos lingüistas en col dos primeiros grados lingüistecos hitóricamente investigábeles en tempos prehistóricos descoñecidos. Deitou unha raiola resplandecente na escuridade da nosa prehistoría, do mesmo geito qu'alumeou sorprendentemente as oriqes dos pobos aryo-europeos e os raicse da sua nacionalidade. Co-ela franqueouse o camiño pra facer outras ouservaciós comparativas, com'a religión, o dereito, os costumes, a arte, etc, e así crebou pra sempre o isolamento en que s'achaban os pobos.

A apricación do mentado principio comparativo nas diversas ramas da cultura tiña por fito imediato tíral-as consecuenzas subseguintes e recoller de camiño doadamente o froito. E non era o menor méreto da lingüistica o ter levado a atención sobr'as lingoas e os pobos n-un circo mais amplio, que deica entón tiña sido pouco coñecido e ouservado, e ter promovido por elo o seu estudo. O nacionalismo da moderna Europa, ou sexa o esforzo de todal-as naciós, ainda das mais pequenas, por cultival-o seu idioma e o seu folklore respeitivo, por acadal-a sua autoridade políteca e sendo posíbele constituir un propio Estado, atopou naturalmente os seus fundamentos centífecos na cencia da lingoage, que afondou o conceito do idioma e arriostrou a sua sinificación nacional.

Así n-aquil tempo rexurdíu o lituano da sua escuridade, o qual achou o primeiro nos nosos dias o seu centro n-un Estado especial: a Repúbrica Lituana. E no mesmo período aconteceu igual c'unha das mais antigas lingoas eslavas, o antigo búlgaro que había chegar a ser despois tan consecuente politicamente.

Tamén as tan dificiles lingoas celtigas, foron propiamente por cousas nacionais un campo d'aitividade pra os ingleses e franceses. O que tiña que ser, pois cada nación, por pequena que sexa, quer ter a sua lingua de civilización, e, acarón, por eixempro, do ruso que s'impuxo pol-as greas qu'o falan e pol-a importancia e pol-a originalidade da sua literatura, todal-as naciós eslavas danse a sua lingoa de civilización particular. D'esta maneira, por frente do checo, do serbio, do croata, do polaco, do búlgaro, todos con vellos timbres de nobreza, están o esloveno, o pequeno ruso (ou ruteno) qu'endejamais tíveron pasado.

O mundo tende a non ter mais qu'unha civilización; mais os idiomas de civilización medran en número, e de que cada nación

outeña a autonomía que pretende, prevalecendo o sabido principio: «os pobos teñen o dereito de dispôr de sí mesmos» a coñecencia de vinte ou vintecinco idiomas diversos, non vai abondar tan xiquera pra poder seguil-a civilización d'Europa.

N-efeuto, a gran renacencia dos dialectos céltigos, oprimidos por tanto tempo por ingleses e franceses principalmente, é unha proba evidente d'elo; falándose hoxe o gaélico na mitade oucidental d'Irlanda, na illa de Man e nas Altas Terras e illas d'Escocia, o galés no País de Gales e o bretón na peninsua francesa d'Armórica, todas elas supervivenzas céltigas. Na Edade Meia, tívera Irlanda unha rica literatura, que deu pé pra qu'o actual movemento irlandés pretenda restaural-o emprego do gaélico, que s'atopa de novo en marcha. O Estado libre d'Irlanda, recentemente creado, fixo d'él unha língoa oficial qu'a escola cultiva a carón do inglés. O patriotismo local, no País de Gales mantén do mesmo geito a usanza do galés, que dend'a Edade Meia ven tendo unha literatura notabre. E o bretón é aínda a lingoa usual dos habitantes da estremidade oucidental da Bretaña francesa.

No campo románico, principalmente en Francia, cnd'a evolución fora mais apresa, dend'o tempo de Carlomagno, o pobo já non fala latín. Esta tendenza, na Edade Meia, faise mais crara e espállase pol-os demais países románicos, encomenzando a escribiren nas lingoas locales, que se convirtíron d'aquela en lingoas literarias: francés, provenzal, italiano, español, etc. Istes idiomas qu'estaban calcados sobr'os fundamentos das lingoas indígenas, levaban no fondo caraterísticas notabres non latinas, cuias difrenzas déixanse enxergar aínda nos primeiros textos escritos que temos dos tempos do Imperio.

As lingoas germánicas siguen relativamente tendenzas paralelas coas románicas; perden a sua unidade d'idioma común n-un período anterior â Era cristiana, e resultan os tres grupos dialectales seguintes: o gótico, o grupo oucidental, e o grupo nórdico. Os dous derradeiros viven n-unha serie de nacións modernas c'unha gran literatura e idiomas propios, tanto comúns coma locales. A literatura, por eixempro, un «dialecto» ten unha plaza importante no alemán de hoxe. Os suizos alemás, mesmo persoas cultas, qu'escriben o alemán común, son fieles ao seu idioma local na vida privada. O yiddisch, dialecto alemán escrito con carauteres hebraicos, consérvano os judeus nas regiós do Este d'Europa, com'un herdamento tradicional. Aínda sendo o alemán unha lingoa de rico contido cultural, non pode alargal-o seu dominio n-Europa pol-a resistenza contundente que ll'opoñen as nacións balto-eslavas que colleron agora concencia de sí mesmas.

O grupo báltico, cuios primeiros textos datan do século XVI, comprende o prusiano, o lituano e o leto, que son actualmente as lingoas oficiales de Lituania e Letonia, utilizándose dend'a escola elemental hastra a Universidade. Istes pobos tiñan conservado un estado social arcaico com'o seu idioma, qu'é un dos mais antigos entr'os indoeuropeos (*gívas* «vivo», por eixempro, está mais preto da forma común indoeuropea *guīvo-s* «vivo», qu'o sanscrito *jīvas*, ou qu'o latín *vivus*, con ser coñecido literariamente 4000 anos antes). A civilización greco-romana non chegara a éles; iñoraban o cristiani mo. Mais hoxe poseen unha importante literatura popular propia, tanto lituana como letona, e cecais sexan na actualidade, modelos de nacionalismo. Pois ainda en 1914 achábanse estas repúbricas incorporadas ao imperio dos Zares. Os letóns, gentes enérgicas e actívas, non precisaron tel-a dominación políteca do seu país, pra elimiñaren pobos veciños com'o finnés.

Das lingoas eslavas, non falaremos mais que do checo, omitindo as demais: polaco, etc, cuia evolución lingüisteca e vicisitudes políticas como consecuencia, é de todos coñecida, e que todos permanecen fieles â sua políteca

de división a qual ocasionou a creación d'unha nova lingoa literaria, coma é o esloveno, difrente da serbo-croata. O checo, que nos ofrece un cadro compreto da inf'uenza lingüistica no nacionalismo, é falado hoxe por mais d'oito millóns d'habitantes, incluíndo o eslovaco. A literatura checa comenza cedo, no século XIII. Despois d'un período d'escurecimento, debido â opresión da burocracia dos Habsburgo, tivo no século XIX unha renacencia enérgica; e na actualidade o checo é un idioma provisto do todol-os meios precisos pra unha civilización compreta. Orgaizouse o enseño en checo, dend'a escola elemental hastra a Universidade. A carón da Universidade alemáa qu'eisistía en Praga, foi posta unha Universidade checa, que se convirteu n-un centro d'estudos importantes, pruducindo unha élite inteleitual checa. Houbo un movemento nacionalista pra botar fora toda verba exótica, aínda alemáa, qu'eisistía, formando o seu vocabulario asegún a natureza do idioma, empregando, por eixempro *divaldo* por *teart*, que non ten equivalencia na Europa.

* * *

Eisiste pois, un vencello antr'o idioma d'un pobo e a nación qu'o fala, com'indicaba certo autor. N-un país onde, como no antigo Imperio Austro-Húngaro, había varias nacións, era pol-os diversos idiomas en uso pol-o que s'opuñan estas E cando querían facer unha estadisteca das nacións do referido Imperio, non había outras fontes, mais que perguntar a cada habitante qual era a sua fala d'adoito. E d'iste geito contaban, en Austría, por alemáns, aos que decraraban ter por fala usual o alemán, por checos, os que decraraban ter por idioma habitual o checo e así sucesivamente. Resultando qu'a fala é o prímeiro e o mais eficaz dos carauteres pol-os que se distingue unha nación. Ond'hai difrencias de língoas, as difrenzas nacionais tenden a eisistir tamén; e onde falta un sentimento nacional, as difrenzas d'idioma tenden a desaparecer tamén.

Aínda así, onde non eisiste a vontade de formar unha unidade particular, que é o fundamento d'unha nación, a comunidade d'idioma abonda pra fixar unha comunidade de cultura e unha comunidade de sentimentos. E actualmente apenas hai nación que non faga por ter un idioma de seu, ja qu'éste dificilmente subsiste onde falta o sentimento nacional.

Non se vaia creer por esto qu'a unidade lingüistica leva de cote consigo a unidade políteca: a ideia de que nos tempos prehistóricos, os pobos que tiñan un idioma común indo-europeo, tíveran tamén un goberno común, carece de fundamento, pois a antiga unidade lingüistica indo-europea pousaba n-unha unidade de civilización, endejamais n-unha unidade políteca. En Grecia, difrentemente, onde cada grupo formaba un Estado autóctono, a principios da época histórica ou sexa do século VI ao III antes de Cristo, había case tantos idiomas oficiás coma cibdades. E esta mesma tendenza dáse actualmente na Europa, onde rige o conceito de fixación das língoas nacionais. Habían ser os gregos, por tanto, os primeiros en marcar o que había ser o mundo moderno. E así vemos que toda nación que toma concencia de sí mesma, pretende ter o seu idioma escrito, o seu idioma de cultura propio.

Os ditos: «o idioma é a nacionalidade», «na lingoa vive un pobo coma nas murallas vive a cibdadanía», teñen eiquí a sua apricación. Resultando que actualmente, un dos mais eficaces elementos de loita da demceracia contra das oligarquías reinantes, é a tendenza a costituir, dentro de cada grupo nacional, unha fala común que lle sirva d'idioma oficial; favorecendo d'iste geito a democracia o desenrolo das lingoas nacionais. Foi por eixempro o esforzo das clases populares flamengas, o que, loitando contra a indefrencia

das clases altas, consiguen o erguemento da fala vernácula â categoría de lingoa oficial.

D'outro geito, é ben coñecido qué difícil é pra un neno recibil-o enseño primario n-unha lingoa que non é a sua lingoa materna, que difire en moito da qu'il emprega cos seus pais.

E asimesmo a esperencia nos enseña qu'un Estado pode funcionar sen ter unha lingoa común, e sen qu'o ter mais de unha sexa un impedimento pra o seu densenrolo progresivo já qu'o pobo ten de cote un comenzo de cultura (úneca accesíbele pra él) no nacionalismo lingüisteco; e d'iste comenzo de cultura, tira él tamén a concencia do seu valer. Do qual temos en Suiza un eixempro patente.

Berlín, Agosto 1930

(Continuaráse)

O CAMIÑO DE SANT'IAGO

POR PHILEAS LEBESGUE

Botando abaixo con auténticas probas de feito as teorías germánicas da geración espontánea, M. Joseph Bédier amostrou vitoriosamente com'as nosas grandes leendas épicas poideron fro'ecer ao longo dos vieiros da Cristiandade, coma d'un santuario ao outro podentes correntes espirtuás estabreceronse ao achego das pelerinages, e que vencellos mistecos junguían na Edade Meia as Galias militantes ao conjunto do mundo incriñado sobr'a Cruz. *Gesta Dei per Francos!* Pelegríns e cabaleiros d'Oil deberon, matino eu, volveren abrir os camiños seculares, os do Druidísmo e do Orfismo primitivos cecais, pr'asegguraren a unión das almas e botaren longe das terras sagras da Tradición oucidental a ola islámica. Xordas heregias cristiáas poideron soñar un istante en por d'acordo a Cruz co Crecente: a Táboa Redonda e o San Graal, os Albigeses, os Templarios, a Diviña Comedia levan o testemonio d'unha acción emprendida a prol d'outra supremacía que non a do Papa. Non por iso fica menos firme qu'a Cabaleiría picarda e flamenga, enrolada con antusiasmo nos grandes camiños da pelerinage, fixo prevalecer ó esprito da Cruzada. A arquiteitura francesa gótica marcou coas suas fortalezas, as suas abadías, as suas eirejas, as etapes d'esta conquista a un tempo espirtual e militar. Conquista d'unidade, e esta obra por secuenza de convulsiós políteca imprevisíbeles, haina que reemprender por inteiro. A salvación da Francia pende d'isto unha vez mais. A natureza e a importancia das forzas enfrentadas non variaron moito. Maîs iste non é arestora o meu asunto. Dígamos somentes que M. André Mabille de Poncheville, poeta, cristiao, erudito, patriota e católico primeiro sînteu mais podentemente que outros ningún falar en sí o sangue dos abós septentrionás. E resultou pra il unha adiviñazón singular. Historiador, o Istinto da Raza guiou n-il ao creente; nos fastos do pasado soubo il craramente ler e o enigma do presente entregoulle os seus segredos. Qu'un queira ou non seguilo, o qu'il concibeu é a continuidade posibele d'unha acción e d'unha tradición. A divisa: *Ges Dei per Francos* rempréndea il pol-a sua conta toda inteira. D'eiquí a *Amitié de France et de Flandre* da que foi fundador e que tende a arredar do Germanismo políteco a aquiles

que en todo tempo teñen sido, conforme ás origes francas do seu grupo étnico, os sostés da Catolicidade, calquera que fose o ardimento do seu particularismo por frente á Realeza francesa. D'eiquí o desinio piedoso e poético a un tempo de volver coller a alforja e o bordón simbólicos e volver pisal-os camiños dos pelingríns d'outrora, volver atopal-os vestigios da Francia de hespital en hespital e de santuario en santuario, pol-o *Camiño de Roma*, e pol-o de *Sant Iago de Compostela*, agardando poder chegar deica Jerusalem. Ja non atopa pelegrins; mais, como Dante, ben sabe que os hai de tres sortes: os *palmieri* ou portadores de palmas que van a Ultramar, os Romeiros que van a Roma e os pelegrins que van a Galiza. As tres rutas qu'iles s'aprican a seguiren son com'os tres grandes rios da Cristiandade. Un Péladan dirá qu'os *palmiere son* Johannitas, os Romeiros Fideles d'Amor, e os pelegrins de Galiza Albigense Indica il por iso mesmo cales heregías houberan podido rachar irremediablemente a grande unidade católica e qu'ardente cruzada houbo que seguir pra mantelo, estando cada santuario encarregado non embargante d''acoller certas categorías d'almas. Atal foi especialmente o de Sant'Iago. No prólogo do belo libro onde M. de Poncheville nos refire pintorescamente todo o qu'as suas pasadas chegaron a erguer d'historia e de leenda ao longo do camiño sagro, todo o qu'os seus ollos lle deprenderon encol da face das cousas e das gentes, convén ler e meditar *Le Tombeau de Saint Jacques*, que ten o esprendor verbal d'un verdadeiro poema en prosa, e que é a chave da obra toda.

A Galiza leva nas suas armas un cálice radiante, un Graal arrodeado d'un setenario d'estrelas. Símbolo con seguranza. En Galiza, no fondo do golfo que leva ao Campo da Estrela (*Campus Stellae*, Compostela), había un punto d'escala onde dend'os tempos minoanos pousaban os barcos qu'iban dende Creta â Amórica pol-as Colunas d'Ercoles. Por isto, partidos de Jaffa, os sete homes que levaban no seu barco o cadaleito de cedro do Apóstolo Jacobe, seguindo a ruta prehistórica dos Fenicios, metéronse unha noite no esteiro ond'as augas da Ulla mistúranse co-as do Sar e viñeron dar co-a sua nao perto d'unha estatua de Neptuno, resto probábele dos mais antigos cultos atlánticos e posidónicos. Galegos de nacencia, os sete homes queren qu'a terra ancestral garde as relíquias do Santo que primeiro lles trouxo a Boa Nova. Jacobe era tan achegado parente de Jesús qu'algús chamábanlle seu irmau. De vivo fixera a viage á Hespaña e tomara espirtualmente posesión da místeca Hesperia que os seus sucesores evangelizaron. Por isto a Hesperia debía recibil-o seu corpo com'unha semente. Os Discípulos desembarcan o sarcófago e póñeno nun carro que obteñen permiso de junguir dous touros sagrados. A Raiña Lupa convírtese a primeira. A Comunidade druídica compon co-a nova fé ningún de cuios principios esenciás contradí sen dúbida a sua propia doutriña. Sobre do santo Outeiro de cume cinguido d'un muro de pedra seca, coma no monte Santa Odila d'Alsacia, os primeiros cristiaos de Galiza júntanse arredor da tumba de Sant'Iago. Mail-as guerras d'invasión arrasan o país, a tumba desaparez baixo do mato, os cristiaos son esparexidos, o Islam rube car'ao Norte. Despois recua. D'aquela, o ermitaño Payo vense estabrecer non longe do lugar onde repousa o Santo esquecido. O ermitaño vé aparecer no ceo, por riba da sepultura unha estrela e sobrenaturás crareiras. O bispo Teodomiro fai rozar o mato e sachar na terra. Descóbrese o sepulcro. O Santo recobra o seu culto. Alfonso o Casto bota aixiña os cimentos da basílica: os canteiros das Galias veñen traballar a ela e a pelerinage da Francia orgaízase. Do Puy, onde reina a Virge Negra, de Tours, de Vézelay, tres vieiros levan pra Roncesvales onde vaise elaboral-a *Chanson de Roland*, obra suma francesa da epopea cristiá. En *Puente-la-Reina*, alén dos Pirineus, juntanse os tres agrupa-

mentos de pelegrins. E isto por espazo de séculos.

M. de Poncheville revive detalle por detalle iste comovente pasado de fé e de esforzo. Puña por resucitala esenza do acordo cristiao antre Francia e Hespaña, crebado polas guerras do século XVI. O camiño de Sant'Iago está abandoado. Podería unha nova padricación emprendida a prol da grandeza da Francia e da Cristiandade, volvelo facer coller? Esta pregunta faina seguramente M. de Poncheville con certa anguria. Nós compartimos esta anguria e ademiramos ao tempo que o seu grande talento d'escritor, a fé generosa que o anima.

Mail-as soluciós de salvamento poden ser difrentes das qu'il magina; porque pra des cobril-o segredo dos fados que nos agardan, cumpriría coñecer a fondo o misteiro das almas. Non emporiso deixa de ficar en pé que a unidade do mundo ocidental é asunto de camiños, é dicir, de correntes espirtuás partindo de Francia ou levando a ela. Ñisto, M. de Poncheville é mais que un historiador católico, é un vidente.

Finis Galliae é unha blasfemia.

(Pubricado en *L'Esprit français*, de París, e trad. por V. R.)

CANCIOEIRO DA AGULLA

ENXERGADO CON DOAS DO POBO

POR ARMANDO COTARELO VALLEDOR

(Proseguimento)

20 Costureira melindrosa,
lévame os bois a beber;
irás, virás a fontiña,
volverás a traguer.

Outro pique contra a fidalguía das costureiras. Relaciónase co núm. 16.

Costureiriña bonita
.. ..
pol-a nai que te paríu
Malpica

21 Costureira non-a quero,
se ma dan, créllome dela;
canto barredoiro hai
anda falando con elas.

Cántiga tan conocida como desfogada. Ten variantes brutales.

se ma dan vóume a xusticia,
anda deitando consigo
canto pillo ten Galicia.
A Cruña

anda deitando consigo
canto pillo ten a terra.
Abegondo

canto vagamundo hai
dorme na cama con ela.
Abegondo

se ma dan ríome dela,
canto pillo hai no lugar
fala no adro con ela.
Parga

22 Costureira non-a quero
se ma dan, créllome dela;
pasan muitas noites fora
non sei onde dormen n-elas.

Outra copra demasiado picante parecida a anterior.

Tamén dormen fora os xastres. Ver o núm. 5.

que andan muitas noites fora
non sei quen durme con elas.

Foz

23 Costureira non-a quero,
tecelana xa ma dan,
quero unha labradoriña
que me faga pol-o pan.

Cántiga famosa. Despique das mozas labregas contra o señorío das suas temidas rivales.

teñen as pernas torcidas
de estar a carón do chan.

A Cruña

a filla de un labrador
sabe traballar o pan.

Betanzos

quéroche unha labradora

Arzúa

tecelana non ma dan,
a filla de un labrador
téñoa na palma de man.

Ourens

24 Costureira, pan no cribo;
tecelana, no tear;
zapateiro, pote cheo;
Xastre, tixola no lar.

Cántiga famosa, mui repetida.

Xastre, co-a sartén no lar.

A Cruña

tecedeira, no tear;
pr-o ferreiro, pote cheo;
pr-o xastre, tixola o lar.

Ortigueira

tecelana, pan no tear;
carpinteiro, mesa posta;
canteiro, ponte no lar.

Ulla

zapateiro, o pote cheo;
xastre, tixola o lar.

Ourens

25 Costureira señorita
que dís que te queima o sol,
a cortiza está barata
farémosche un quitasol.

Sátira fina asemella o núm. 9.

Costureira finiquita

Ulla

26 Costureiriña aseñoritada
leva as agullas no peito chantadas;
iváchache o diaño, roxiña do pelo!
¿para qué queres ese agulleteiro?

Inédita?

Notable pol-o metro de muiñeira.

Costureiriña costureirada

Arzúa

27 Costureiriña bonita
a aquel pazo foi coser
e no medio da escaleira
xa lle deron que facer.

Outra cántiga mui famosa pol-a sua gran entención.

que o palacio vas coser
no medio do corredor
logo che dan que facer.

A Cruña

se o palacio vas coser
conta que a medio camiño
háche sobrar que coser.

Betanzos

a palacio vas coser
e na primeira escaleira
xa che deron que facer.

Pravio

a palacio vai coser
e na primeira escaleira

Ourens

28 Costureiriña bonita,
bonitiña costureira,

o día que te non vexo
hastra me cai a monteira.

Se todal-as frores que lles embrocan as costureiras son como esta, mal se comprenden suas condescendencias.

o día que non te vexo

Ordes

29 Costureiriña bonita,
dáme acá das tuas agullas,
eu che darei alfinetes
para prender as costuras.

Cántiga mui sabida que hastra se pode supoñer na boca de un xastre.

dáme das tuas agullas
que eu che darei alfileres

A Cruña

dáme das tuas agullas

Santiago

Costureira melindrosa
dáme das tuas agullas
que eu che darei alfileres

Ourens

30 —Costureiriña bonita
dime donde fas o niño.
—Na carballeira da Illana
no mais alto carballiño.

Illana, lugar do auntamento de Curtís, famoso por unha feira que alí hai.

Paresce encobrir alegantemente esta copra a segunda entención de calar a vivenda, tópico nos primeiros parrafeos das mociñas aldeans cos mozos desconocidos. Cántanse outras, de que esta é lembranza, co mesmo final.

dime donde tes o niño.
—Nun carballo da Illana

Abegondo

31 —Costureiriña bonita
¿donde perdiche o dedal?
—No turreiro da Penela
cando fun onte a beilar.

Santiago de Penela, auntamento de Cartelle, partido de Celanova.

Aseméllase os núms. 12 e 25. O dedal da costureira é, naturalmente, un tópico simbólico nestes contos.

donde alá me vou pasear

Ourens

32 Costureiriña bonita
eu non-a quixera ser,
que a mazán coloradiña
todos a queren comer.

Craro que esta copra non foi discurrida por ningunha costureira. O que non se consola é porque non quere. Fai como o caso da raposa e as uvas: están verdes.

que as periñas de maduras

Ordes

33 Costureiriña bonita
fáime a camisa ben feita
c-un caravel encarnado
n-o puño da man dereita.

Cousa tan repinicada por forza debería pedir moitas vesitas do parroquiano a o obrador.

Costureiriña pequena

Parga

34 Costureiriña bonita
o teu amor acabóuse;
era de papel sellado,
caeu no río e mollóuse.

Semella o núm. 65.

O detale do *papel selado* é mui sinificativo. Así como as costureiras son, ou aparentan ser, medio señoritas, asi gustan de recadar noivos aseñoritados, esquirbentes de auntamento, percuradores, xusticias, etc.

Cantar mui sabido

35 —Costureiriña bonita
¿onde deixache o dedal?
—No poleiro das galiñas
na raya de Portugal.

Asomellante e infruída pol-os núms. 12, 31 e 39.

O pobo recréase en asociar as parolas *costureiras* e *galiñas;* xa se entende por qué. Ver tamén a seguinte.

¿onde tes o teu dedal?

Arzúa

36 —Costureiriña bonita
dime onde tes a tua cama
—No poleiro das galiñas
nunha presiña de palla.

Sempre sátira e sátira que morde. Ver os núms. 30 e 35.

¿onde tes a tua cama?

A Cruña

dime ¿onde tes a cama?

Foz

37 Costureiriña bonita,
pitisqueira no comer,
váite a casa de teus pais
que eu non te acerto a manter.

Outro detale ben ouservado: os mexiriques das costureiras melindrosas na hora do xanta. Ver o núm. 19.

delicada no comer
váite pra cas de teu amo.

A Cruña

delicada no comer

Ourens

38 Costureiriña bonita,
tecelana regalada,
entrache o sol pol-a porta,
o luar pol-a ventana.

Alude a semellanza entre tecelanas e costureiras, mais aínda que por razón de oficio, pol-o caráuter e vida das mulleres que os siguen.

pásache o sol pol-a porta

Ourens

39 Costureiriña bonita
volve pol-o devantal
que cho levan de bandeira
na raya de Portugal.

Semella pol-a alusión. ô núm. 35.

que che queda de bandeira

A Cruña

40 Costureiriña doada,
bonitiña costureira,
como xa te queren tantos
non haberá quen te queira.

Inédita?

Lindo cantar con xogo de parolas, cousa non mui común na musa campesiña.

Costureiriña bonita

Arzúa

41 —Costureiriña roxiña,
dime que nome che dan
—Chámanme Adega, Adeguiña,
pr-o que me queiran mandar.

Inédita?

Cantar dino referinte a moineiría das costureiras finiquitas.

—Chámame Adeguiña

Ordes

42 Dios llo pague a miña nai
que me puxo a costureira;
ven a chuvia e non me molla,
ven o sol e non me queima.

Cántiga famosa; cántiga crásica. Por ela adoitan escomenzar as costureiras suas tandas de cantares, pois, según Lamas Carvajal,

e «a cántiga sacramental do gremio.»
ven a auga e non me molla,
A Cruña

Viva muito miña nai
Foz

Fixo mui ben miña nai
en poñerme a costureira;
Ourens

deprenderme a costureira
Ourens

Bendito sea meu pai
que me meteu costureira,
cando chove non me molla
cando vai o sol non me queima.
Entrimo

43 Ela é costureira,
e como é tan ladra
non hai quen-a queira.

Mui curiosa pol-a forma de triada e por ser a única do Cancioeiro que motella de ladras as costureiras. O pobo coida que o son, sobre todo de vellas, de liñas, retallos, tesouras e outras purreladas pol-o estilo.

Elisa é costureira
Cambados

44 Estes xastriños de agora
tallan a roupa a pintar;
si meu home fora xastre
¡qué galana había de andar!

Velahí a mellor axuda que teñen os xastres nas suas rabasadas amorosas: a coqueteiría mulleril, universal e costante.

Todol-os xastres de agora
fan a roupiña a pintar;
si eu fora muller de un xastre
¡qué guapa che había de andar!
Abegondo

a roupa fan a pintar
.. ..
mui guapa che había de andar.
Betanzos

45 Eu caséime con un xastre
¡ogallá que non casara!
todo o dote que me dou
foi unha capa de sarna.

Inda perdura nalgunhas a'deas a sona de sarnosos contra os xastres. Ver os núms. 5, 47 e 56.

mellor fora non casara
Arzúa

46 Eu das costureiras
teño de contar
que veñen-a misa
por non traballar.

Curiosa pol-o metro,a así como pol-a ouservación, quizaves esauta.

que van para a misa
A Cruña

47 Fuches casar con un xastre,
¡anque non houbera homes!,
que cando vai ô turreiro
chámanlle «Remenda foles».

Enlázase c-os núms. 5, 45 e 56.

que cando vas pol-a calle
Ourens

48 Indo por Oseiro arriba
todos eran a mirar
—Aquí non van costureiras
nin pano para cortar.

San Tirso de Oseiro, aldea da Cruña. Alude as marmuracións que soerguen as costureiras.

49 Xastre, quéroche un recado,
e mais non é de coser,
a cinta de namorare
¿de qué cor terá de ser?

Semella a seguinte e mais o núm. 99. Por

elas se indica o conceuto que de salidos teñen os xastres.

Xastre quéroche unha cousa
Pravío
¿de qué color ha de ser?
Ourens

50 Xastre, quéroche un recado,
e mais non-é de costura,
que che quero preguntare
se o mal de amores ten cura

Poida que pras raparigas namoradas, como esta que pergunta, non seyan os xastres da aldea os mellores conselleiros.

Xastre, dígoche unha cousa
.. ..
que che veño perguntare
Pravío

51 Xastre, xastre, camisa rachada
o c... che cosiron con sete puntadas.
Xastre, xastre, fáime unha monteira
iqué o demo te arrastre por unha sil-
[veira!

Inédita?

Esta chuscada teño oido moitas veces de pequeno e tamén con variante de peor gusto e olfato no primeiro verso.

Xastre, xastre, camisa c...
Ribadeo

52 Xastre, xastre, fozón e larpeiro,
dácame as sobras do meu terzopelo;
farásme un mantelo e duas mantelli-
[ñas,
¡érgate o demo dos pelos pra arriba!

Inédita?

Interesante, como a anterior, pol-o metro de muiñeira:

lévete o demo dos pelos pra arriba
Ribadeo

53 Xastre, xastre,
o demo te arrastre;
que chova, que neve,
para alá te leve,

Inédita?

Cántiga de rapaces

que neve
o demo te leve
Ribadeo

54 —Megras ou ovos, xastriño,
¿qué merenda quer mellor?
—Deme logo, miña dona,
tortelliña de xamón.

Inédita?

Versificación de un conto de xastres ben conocido.

Xastre, ¿magriñas ou ovos?
Barreiros

55 Mala xesta barredoira
veña pol-as costureiras,
porque comen as amoras
e destragan as silveiras.

Cántiga mui conocida e mui cantada, inda que non-o mereza.

Mala morte mate a morte
se ven pol-as costureiras
A Cruña

comen as amoras todas
e os gomos das silveiras.
Betanzos

Mala morte matadoira
que comeron as amoras
e secaron as silveiras.
Arzúa

e fan secar as silveiras.
Parga

56 Mellor fora ser pereira
e dar peras e reperas,

que non ser múller de un xastre
que non ten senón guedellas.

Copra mui popular.
Ver os núms. 45 e 47.

e todo o ano dar peras

Abegondo

e dar peras no Outono
. . . . . .
morriña e cara de sono

Betanzos

Mais quixera ser pereira

Ourens

57 Na casa do rico, que fai mala vida,
puntada de a furco e acabar axiña;
na casa do probe, que dá do que ten,
puntadiña curta e apertala ben.

Mui enteresante cantar en metro de muiñeira, graciosa entención e brilante desempeno.

puntada larga e acabar axiña
. . . . . .
puntada miúda e apertala ben.

Arzúa

puntada cal sempre e facer todo ben.

Sarria

58 Na miña vida che vín
o que vín hoxe na feira:
¡vintecinco xastres xuntos
pra facer unha monteira!

Graciosa copra.
Enlázase cos núms. 74, 78, 82 e 101

Pasei a ponte do Burgo,
paséina nunha carreíra,
quedan vintecinco xastres
cosendo nunha monteira.

Elviña

Si tí víras o que eu vin
detrás de unha carballeira

Betanzos

Na miña vida vin
o que vin n-aquela feira
. . . . . .
facendo unha monteira.

Santiago

(*Continuaráse*)

OS HOMES, OS FEITOS, AS VERBAS

LIBROS

CARTONES DE BURGOS, por Xaime Prada; Comentarios de Eduardo de Ontañon, Ediciones Parábola, 1930.

O noso colaborador Xaime Prada fixo esta plaquette de seis deseños de Burgos, comentados polo escritor Eduardo de Ontañón «Cada ciudad—di iste—tiene al menos, dos aspectos. El uno general, fácil, turístico. El otro recatado, pequeño, oscurecido. Uno de monumento alto y piedra tallada. Otro de rincón sombrío y pintoresco. Uno de tarjeta postal. Otro de «cartón» de dibujante, de nota en cuaderno de cronista». Iste segundo é o que Xaime Prada, coa mais compreta identificación cos temas, de cuia espresión adonouse e atinou a dar n-estas planchas na sua verdade real e artísteca, con «escalofrio —grato— de vieja litografía». Pra esta demostración de Burgos esquecido, juntáronse dous bós intérpretes: o plástico e o verbal. Os deseños son moi novos e moi románticos. As verbas son moi limpas e moi pintorescas. Pra que se vexa que todo pode ser. E que todo está ben, por obra de quen sabe facelo. Eixempro, Eduardo de Ontañón e Xaime Prada.

REVISTAS

BROTERIA, Outubro, 1930.

SUMARIO: *A actualidade de Belarmino*, Serafin Leite.—*O cinquentenario da escola laica em França*, Domingos Maurício.—*Nas estradas aéreas*, M. P. de Portocorrero.—*O Puy de Dôme (França)*, J. S. Tavares.—*Pelo Brasil*, Soares d'Azevedo.—*Revista de Revistas.—Subsídios para o Vocabulario Português*, J. Serafin Gomes.—*Notas bibliográficas.—Obras recibidas na Redacção.—Efemérides.*

Novembro, 1930.

SUMARIO: *A Crise da Familia*, Luis G. da Fonseca.— *Sob o signo do nacionalismo*, Serafin Leite.—*Nódas da nossa legislação*, C. Z. Pinto Coelho.—*A noção formal do número*, Julião Pécantet.—*«Das origens da poesia lirica em Portugal na Idade Média»* por M. R. Lapa, Riba Leça.—*Deveres negativos do clero*, E. Jombart.—*Pelo Brasil*, Soares d'Azevedo.—*Subsidios para o Vocabulário Português*, J. Serafin Gomes.—*Revista de Revistas.—Notas bibliográficas.—Obras recebidas na Redacção.—Efemérides.*

O INSTITUTO, 4.ª Série, vol. 9.º núm.2.

SUMARIO: *Tres cartas de Herculano*, por Amadeu Ferraz de Carvalho.—*Os estudos germánicos em Portugal*, por L. Saavedra Machado.—*A religião grega*, por Agostinho da Silva.—*Comentarios de Antonio do Couto Castelo Branco sobre as campanhas de 1706 e 1707 em Espanha*, por Gastão de Melo de Matos.—*Subsidios para a historia da musica em Portugal*, por Sousa Viterbo.—*Compromiso do Hospital das Caldas dado pela Rainha D. Leonor sua fundadora em 1512*, por Fernando Correia.—*Ensaio sôbre os latinismos dos «Lusiadas»*, por C. E. Corrêa da Silva.—*Gomes Freire de Andrade*, por João Jardim de Vilhena.

AN OALED, Carhaix, 3.º trimestre 1930.

SOMMAIRE: *Gorsedd Sant-Nikolás-ar-Pelem.—Eur Skolaê breizad*, gant Taldir.—*Pipi'n Heri ha Kato Ravet*, gant Berthou.—*Louzeier Pougasnou*, gant Zoe ar Bourdonnek.—*Une amourette de Heros*, par le Dr. Dubois.— *L'Abbé Joachim Guillôme*, par l'Abbé Le Goff.—*Le Porc dans la Légende dorée des Celtes*, par Le Berre (Ab Alor).—*Volney chez les bretons*, par Jacques Pohier.—*Les curiosités de l'Armoirial*, par Louis Le Guennec.—*Impressions d'un soldat breton au Maroc.—Les Vedettes de chez nous*, par Lagadec.—*Importation du Binion écossais.—Ar Pevar Mad Emon.—Les ailes qui se brisent*, poesie, par Abgrall.—*Echas et Nouvelles d'actualité celtique.—Bibliographie.—Carnet.*

4.ª trimestre 1930.

SOMMAIRE: *Le Gorsedd du Pelem.—Gwestlou ar Gorsedd.—Ar Skritellou lavaret*, gant: Ab alor, Gwenfrewi, Ab Sulio, Bleiz Gouez, Mac Alister Moffat-Pender, Pintik Pagan, Telen Aour, etc. *Lizerou*, gant Ar C'Ham ha Bachellery.—*Ijin ha Nerz*, gant Hervé Ar Menn.— *Daou Soner Lanndevant*, gant Taldir.—*Le Porc daus la Legende dorée celtes*, par Le Barre.—*Le Renouveau Gascon*, par Michel Camelat.—*Les Fêtes nationales de l'Ete á Kerwasdoné, Guiscriff, Quimper, Bohars, Mellac, Quimperlé, Crozou; Guingamps, Saint Brieuc, Cieder.—Bibliographie.—Carnet.*

L'ALLIANCE LITTERAIRE, París, Octobre 1930 núm. 1. Directeur, Alexandre Mercereau.—Editeur, E. Figuiére.

SOMMAIRE: Alexandre Mercereau: *Faut-il rétablir la Censura?.*— M. Batilliat, *Gustave Kahn.*—Gustave Kahn, *Temps Gris.*—Dr. Louis Estéve, *L'Ecole du Bonheur.*—Eugéne Figuiére, *Un Mot sur l'Ambition.*—Marie-Leopold Lacour, *Carlos Larronde.*—L. Barbedette, *Raymond Offner.*—M. Maurice Prevost, *M. Moro-Giafferi.*—Alexandre Mercereau, *François Kupka.—Rey Andreu.—La Societé des Grateurs et Conférenciers.—Varietés.—A travers les Lettres et les Arts.—Vanderlugt et le Monde Nouveau. Les Periodiques. Livres reçus.*

REVISTA DE CATALUNYA
Setembre, 1930.

SUMARI: *Represa*, Ferran Soldevila.—*Narcis Oller*, Carles Capdevila.—*Qué valen les minories nacionals*, Joan Estelrich.—*La*

tragédia intel-lectual de Catalunya, Agustí Esclasans.—*Les meves tres millors poesies,* Josep Carner.—*Nótules.—Cróniques* (Política catalana, Política internacional, Economía, Les Arts plástiques, El Teatre, La Música, El Cinema, La Cultura fisica, L'etra de Mallorca).—*Els llibres.—Documents.— Periódics i Revistas.*

SUDETENDEUTSCHE ZEITSCHRIFT FUR VOLKSKUNDE, hrsgvon Dr. Gustav Iungbauer, Prag, 1930, 5. Herft.

INHALTSVERZEICHNIS: *Emil Lehmann. Zum 50. Geburtstag.*—Dr. Rudolf Kubittschek, *Das Gedächtnis des Volkes.*—Dr. Gustav Iungbauer, *Sprachinselvolkskunde.* — Franz Breiner, *Kleine Beitrage zum südmährischen Hochzeitsbrauchum.*—Alfred Karasek-Langer, *Die Wunderlampe. Märchen aus Ober-Turtz in der Kremnitzer Eprachinsel.* —Petr Bogatyrev, *Die Bräuche und der Aberglanbe bei dem Bau eines Hauses in Karphatenrussland.— Kleine Mitteilugen.— Atlas der deutschen Volkekunde.—Antworten.—Umfragen. Besprechungen.*

ALAS. núm. 6, Montevideo.

CONTÉN intresantes notas e artigos de pedagogía.—Julio R. Barcos: *El surgimiento de los valores posibles.—Glosas aproposito de Gabriela Mistral.*—C. A. Garibaldi: *Unamuno en España.*—Poemas de Jules Supervielle: *Saisir.—L'autre Amerique.*—Poemas de Sabat Ercasty e C. A. Garibaldi: *Nietzche: La canción de la noche.*—Sofía Freire: *Impresiones sobre la «Tempestad».—Critica.—Bibliografía.—Reflexiones.—Noticiario.*

TAULA DE LLETRES VALENCIANES, Valencia.

SEMPRE recibimos con amor ista xurdia pubricación mediterránea e moderna, fonda eispreseon d'unha patrea. Sumario do númaro de Sant-Iago: La Redacció: *Als scriptors valencians i a les publicacións valencianes.*—E. F. *A propósit d'un llibre i una enquesta.*—Carles Salvador: *Records de l'Escola d'Estiu.*— Mateu i Llopis: *Un encent de Valencia.*—E. Segarra: *Idees sobre la nostra arquitectura contemporanéa.*—El Reporter: *Una interviu amb les hómes de Nostra Novela.*—Almela i Vives: *Llorer sempre llorer.—Notes.—Bibliografía.*

CELTIGA. Númaro do Día da Galiza, 1930.

As millores firmas da Galiza—os d'eiquí e os d'alá, cinguidos na mesma arela—enchen a xurdía contrebución con qu'a valente e fina *Celtiga* sauda â mañán simbóleca do novo Día.

CARTEL, Montevideo.

SIGUE eisprorador e coscente o timón na mán esprimentada do poeta Sigüenza. Sinalase no númaro de Xulio un artigo de Euxenio Montes: *La ideologia de Scheler.*

EUSKO, Ykaskuntza'ren (Sociedá de Estudos Vascos).

ADEMAIS do intresantisimo Boletin pubrica os cadernos do Eusko—Folklore, contos e lêndas; o fermoso conto: *O asno, o cán, o gato, o galo i-o carneiro.—O tordo de marzal e O lobiño e mail'o macho,* dialogo cantado cuia música recolleu o Sr. Sarasua.

SEARA NOVA, Revista de doutrina e critica.

SIGUEN cheas de vida—moderna, portuguesa, inqueda—as libraciós d'ista revista, nosa amiga.

A NOSA TERRA. A Cruña.

O *Idearium* das Irmandás da Fala que ningún galego debía iñorar pois nas suas follas latexa o mais ceibe esprito da nosa Galiza.

PRINCIPIO, cultura e politica. Porto. núm. 4

SUMARIO: João Gaspar Simões: *Da cultura e da erudiçao.*—A. Ribeiro: *Liberalismo.* —José Regio: *Do ensino do portugués.*—Casáis Monteiro: *Apropósito da tempestade na Asia.*—Idem: *A deformaçao dos espiritos.*

Imp. NOS, Linares Rivas 50, A Cruña.

Apareceu o volume I da "Biblioteca Murguía"

DE ESTO Y DE LO OTRO

por Roberto Blanco Torres.

Pedidos a NÓS - Linares Rivas, 50 - A CRUÑA

FOTOGRABADO

Si quer qu-os seus fotograbados sexan o mais perfeito posibres, convenlle envialos aos

Talleres de fotograbado ESPASA-CALPE S. A.

Ríos Rosas, 24-Apartado, 547 MADRID

Drogueria e Farmacia

LUIS FÁBREGA

Progreso, esquina a Luís Espada

OURENSE

MERQUE VOSTEDE

Plumeiros **RAFIUM**

De mais dura qu'os de pruma e limpan millor. Véndese en todol-os estabrecimentos do ramo

Andrés Perille - OURENSE

BODEGAS GALLEGAS, PEARES E OURENSE

Viños finos de mesa: Tinto TRES RIOS. Blanco BRILLANTE

LOS GALLEGOS blanco e tinto

Macía e Valeiras, Apartado 18 - Ourense

Sanatorio Quirúrgico de San Lorenzo

SANTIAGO DE GALICIA

DE LOS PROFESORES

D. Fernando Alsina y **D. Antonio M. de la Riva**

CIRUJANO — GINECÓLOGO

Establecimento dotado de todol-os elementos que exixen a terapéutica e a hixiene modernas, situado nas aforas da poboazón, moí cerca do paseo da Ferradura

Teléfono número 195

Pra detalles, calquera dos Direitores ou o Médico interno

A hixiene nos nenos

é a garantía da sua saúde física e moral o día de mañá.

No diario aseo dos nenos emplee o **"Jabón Sales de la Toja"**, único que âs suas altas calidades meiciñás xunta toda a finura e prefume d'un xabón de tocador.

Contribuie ô perfeito desenrolo das criaturas e evita o perigo da escrófula e o raquitísmo.

JABÓN LA TOJA

ÚNICO EN EL MUNDO

O Xabrón da Toxa é o mellor.

Honra á Galicia no mundo enteiro

Riaxor 27-dupr. /2º

AGUAS DE

MONDARIZ

FUENTES DE GÁNDARA Y TRONCOSO

Propiedad de los Sres. Hijos de Peinador

Véndese en todal-as
Boticas, Droguerías,
Hotels,
Depósitos d'augas
minerás,
Restaurans e
vagós-camas de
todol-os trés.

Estas augas, de sona universal son o remedio enxebre e eficacísimo cand'un quer combater o Artritismo, a Diabetis, Desnutrizón, Obesidades diversas, doenzas do Aparello dixestivo, Anemia e Neurastenia

Riquisma auga de mesa

gaseada naturalmente

Mondariz-Baneario, áchase á de 35 Km. Vigo